

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Parallela Geographiae Veteris Et Novae

Parallela Geographica Italiae Veteris Et Novae

Briet, Philippe

Parisiis, 1649

Cap. XI. De Admirandis Italiæ recentiores.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13120

liâ. } ARC. MONTIS REGALIS { Catanensis : de Catane.
 { l' Archeuesché de Montreal. } Syracusanus : de Syracuse.

ARCH. CALARITANVS { Sufalensis : de Suall, vnitus Archiepiscop.
 Ecclesienfis, olim Sulcitanus : de Villa di
 Gleffa.
 l' Arch. de Cagliari. } Montis Regalis, olim Laritanus : de Monte Reale.

In Sardinia. } ARC. SASSARITANVS, { Algarenfis : d' Algieri. } Vniti.
 { Bofensis : de Bofa. }
 olim Turritanus, l' Archeu. de } Castri Aragonensis : de Castro Aragonese,
 Saffari. } olim Emporienfis, & Fausinenfis : de Terra Noua.

ARCH. ARBORENSIS { Toralbenfis : de Toralba. } Cum Archiep. co-
 { Vfelensis : d' Vfel. } aluerunt.
 Arch. Oristagni. } San-Iustensis : de Santa Iusta.

In Corfica. } Sub ARCHIEP. GENVENSI { Marianenfis : de Mariana.
 { Nebienfis : de Nebio.
 Sous l' Arch. de Gennes. } Accienfis : d' Accia.

Sub ARCHIEP. PISANO { Alerienfis : d' Aleria.
 { Sagonenfis : de Sagona.
 Sous l' Arch. de Pife. } Adiacenfis : d' Aiazzo.

CAPVT XI.

De Admirandis Italia recentioris.

§. PRIMVS. Admiranda Venetæ ditionis.

AD vicum Phornium non procul à fonte Tiliauempti *Taiamento* fons mirabilis visitur, in quem deiectum lignum lapideo cortice obducitur, & virgulta foliaque immersa lapidescunt. *F. Leander Albertus Bononiensis in Foro Iulio.*

In Aponi fontis aquis calidis, herbæ etiam hac ætate nascuntur,
 PPPppp ij

vt ætate Plinij, neque quidpiam de viriditate deperdunt hoc calore afflatæ. *Michaël Sauonarola, libro de Balneis.*

Ad Custodiam vicum in agro Vicentino visitur mons excavatus, cuius Latomiz fulciuntur mille, & ampliùs columnis. In hac cavernâ ingenti, lacus est miræ amplitudinis de quo incolæ multa fabulosè circumferunt. Pisces certè nullos habet, sed squillas iis similes quæ Venetiis distrahuntur. In eâdem caverna nullum animal reperitur, præter vespertiliones, notas quasdam habentes in fronte, & coloris diuersi ab aliis vespertilionibus. Quibusdam etiam in locis ex camerâ saxum humore stillat ad omnia corrumpenda efficacissimo; quod videre est in stipulis casu illic relictis, & radicibus arborum atque lignis, quæ celerrimè absumuntur. *Leander in Marchiâ Taruifanâ.*

In agro Vicentino Piola lacus quâ de causâ crescat, aut demescat ignoratur; hoc certissimum cum instar paludum Veneticarum augeri, & imminui. *Scotus in itinera suo.*

In Territorio Veronensi visitur fons memorabilis iuxta Megarinum, in valle Policellâ profluens ex mammis, specie muliebrium, ferro excisis in rupe: ex iis cadentes aquæ nitidæ dant lac nutritibus quæ id casu, vel morbo perdiderunt, si iis abluantur. *F. Leander Albertus in Marchiâ Taruifanâ.*

§. 2. Admiranda Longobardiæ.

AQUIS in Monteferrato, vulgò *Acqui* balnea quædam reperiuntur aquæ calidæ, in quibus herbæ nihilominus enascuntur, & virent. *Burselius quidam apud Leandrum in Longobardiâ Cispadanâ.*

Eadem balnea fundunt aquas omnibus morbis salutare, quæ tamen mortiferæ sunt iis qui ex nimia venere contraxere morbos, aut quibus infectæ meretrices Neapolitanam luem afflauere. *Auctor Rerum publicarum & Imperiorum.*

Dertonam (*Torrone*) dictum volunt à tribus donis; Primum quòd saxum in loco Paëna dicto copiosè oleum emitteret: alterum quòd fons prope Garbanianum quotannis in festo S. Ioan. Baptistæ copiosius fluere: Tertium quòd paulò antequam nobiles viri mortem erant appetituri iuxta Petram Bissariam panis sectus sanguinem stillauerat. *Leander in Longobardiâ Cispadanâ.*

Quinques mille passibus à Suessulâ in Finianâ solum baculo

percussum tot flammis eicit quoties percussum est; si autem his flammis superiniiciatur pannus, illico sopiuntur. *Leander Albertus in Romanulâ.*

Tractus qui est ad vicum *Monte Zebio* 12. millibus passuum à *Mutinâ*, luxuriat oleis, tamen nonnullis in locis ardet. *Phil. Cluverius antiquæ Italiæ libro 1. cap. 28.*

Ad montem *Zibium*, qui mons totus cauernosus est, fluunt aquæ cum bitumine. Hic mons diu arsit, & pumices multos emisit. *Idem Cluverius, & Andreas Baccius.*

Ad lacum *Comensem* visitur fons *Plinianus* dictus, in vico cognomine; ille ut ætate *Plinij* ter in die crescit, ter decrescit. *Andreas Baccius, Leander, & tot testes quot indigenæ.*

§. 3. *Miranda Tusciæ, seu Hetruria.*

ELSA fluuius est, vnde valli nomen, cadit in *Arnum* inter *Empoli*, & *S. Miniato*; hic postquam recepit *Senam* fluuiolum, obducit lapideo cortice quidquid lignorum in eum immiseris. *Leander Albertus in Tusciâ.*

In agro *Volaterrano* aquæ tanto strepitu, tantæque violentiâ ebulliunt, ut altitudine pedum decem exiliant, nec minori cum sonitu rursus cadunt cum horrore spectantium. Præterea tanti sunt feruoris, ut iniecti animalis ossa extemplò carne nudata emergant. Riuulus ex his aquis efficitur quo se exonerant, cuius in ripis gummi ferreo, sulphureo, & atramenti sutorij colore cernitur. Lapides qui circa sunt omnes exusti à pictoribus umbris duccendis vehementer expetuntur. Miraculum etiam aliud inest iis aquis, quod pluuiam prænunciant densis vaporibus vsque ad nubes emissis: sereno cælo fumum rarum humilèmq; & per vicina sese diffundentem exhalant. *Ita Albertus in suâ Tusciâ.*

Hic aliæ aquæ cernuntur claritatis præcipuæ, quæ cum ebullire magnâ vi videantur, tamen ad tactum rigent. Generant hæc gummi candidissimum, aluûmq; difficilem emolliunt. *Idem Leander, eodem loco.*

Haud procul *Leciâ* in agro *Volaterrano* aquæ limpidissimæ defluunt, quæ salitæ, & affatim potæ, moxque vel vomitu, vel abscessu naturæ redditæ corpora multis morbis sanant. Sterilitatem quoque mulieribus auferunt, redditâ fœcunditate. *Leand. in Tusciâ.*

Haud procul à Senensium Monte Rotundo visitur specus in altitudinem vastissimus, ex quo certis anni temporibus venti tantum impetu, ac vi prorumpunt, vt propinquos arborum ramos conuellant, ipsasque arbores frequenter solo eruant. *Paulus Merula Cosmograph. parte 2. lib. 4. cap. 13.*

Item in agro Volaterrano in colle Vlimento prorumpit fons è saxo, cuius aquæ quidquid immergitur intra 15. dies lapidescit. *Volaterranus, Leander, Magnus.*

In Florèntinorum, & Senensium finibus visuntur duo lacus interuallo iactus sagittæ discreti, vnus aquas habet clarissimas, at vt aiunt incolæ fundo caret; alter paulò minor aquam nigram instar atramenti, pariterque vado incomperito: in hunc iniectum lignum extemplò ad ima rapitur atque disparet: piscibus ambo carent. Ferunt indigenæ his duos ganeones haustos esse, maiore quidem & lympidiore cauponem sceleratissimum, minore & nigro cinædum turpissimum cuius mores aqua repræsentat. *Leander in Tuscia.*

Aretij mulieri è naso spicæ farris enatæ sunt, eadèmq; grana enata mulier ipsa vorauit. *Ioan. Gualterus in suo Thesauro Politico.*

Mons Politianus seruat corpus B. Agnetis Ordinis Prædicatorum, quæ ab oppido Politiana dicta est, atque hætenus seruat integrum. Narrant autem indigenæ hoc corpus prænunciare calamitates imminentes oppido, si sudorem emittat. *Leander citatus, in sua Tuscia.*

In agro Montis Politiani fons visitur, cuius aquis gustatis aues mortuæ concidunt; sed si mox in alium locum transferantur sensum vitamque recipiunt. *Idem Leander Albertus.*

Ilua Insula (*Elbe*) sic abundat ferro, vt quantum exemeris ex vno loco tantumdem succrescat intra vicesimum quintum, aut trigesimum annum; sed quod mirum magis, in hac Insulâ liquefcere non potest illud ferrum. *Porcacijs & Botterus.*

In medio eiusdem Insulæ Iluæ fons augetur, & deficit quantum dies crescunt, aut decrefcunt: itaque in solstitio æstiuo tantum aquæ sufficit, vt molendinum agat, in solstitio hyemali ferè deficit. *Porcacijs in descriptione Insularum.*

In Romanulâ Florentinâ non procul à ciuitate Solis *Citta di Sole*, mille passibus ab oppido *Portico* locus est quem incolæ vocant *Inferum*, ybi terra grauis, & fusca, cum specu quatuor ferè

pedum latitudinis; hîc si flammam admoueris accendetur terra, & tantum excitabitur incendium, vt ligna etiam viridantia deflagrent. Extingues facîle si igni pannum superinieceris. *Leander in Romanula.*

Ad vicum Petramalam in eâdem Romanulâ Florentinâ antrum perpetuâ flammâ æstuat. Hîc quoque non procul à viâ quæ Florentiâ ducit Mutinam vicus dictus *Baragazza*, vbi collis, in cuius summâ planitie fumus interdiu, noctu etiam scintillæ emicant. *Leander in Romanula.*

§. 4. *Admiranda dititionis Pontificiæ.*

AQVÆ Tiberinæ infra urbem haustæ ad aliquot annos purissimæ, & suauissimæ conseruantur. Causam aliqui refundunt in Anienem, qui Sulphuratam fluuiolum ebibit, & secum nitratas aquas defert. *Quot Romani totidem testes.*

Non procul ab Albano aliquot monumenta visuntur magnâ ex parte collapsa. Alexandro autem V I I. Pontifice in quodam ex iis sepulchris repertum est cadauer puellæ mirabili liquore cõditum, eique propemodum innatans, incorruptum, capillo flauo & promisso, capite aureâ coronâ redimito. Ad pedes eius ardebat lucerna quæ aperto monumento repenti defecit. Vt constitit ex literis incisis, iam ab annis mille trecentis hoc cadauer inclusum erat. Oblatum est Conseruatoribus vrbis; quia integrum, miraculi loco, & aliquot diebus in Capitolio seruatam; sed Pontifex id curauit abiiciendum in Tiberim. Quidam crediderunt fuisse cadauer Tulliolæ filiz Ciceronis, quam pater impensius amauit, sed nullâ ratione coniectura nitebatur. *Volaterranus, & Ioannes Garzus Bononiensis Leandri preceptor.*

In Syluis Antiis fons exiguus inter ingentes ædificiorum ruinas iacet, cuius aquis gustatis illico volucres mortuæ concidunt. *Blondus testis auctorior.*

Non procul ab Anagninâ fons Tofanus dictus hyeme, lacu Fucino, seu Celano, congelato siccatur, at autumno, vere, & æstate redundat: quare peritiores credunt eum originem ducere à prædicto lacu; ideoque cum hic congelatus est aut nullas, aut paucas eidem fluuio aquas sufficere. *Blondus & Leander Albertus.*

Ex Tiburtino, & Gabio lapide magna pars olim ædificiorum Romæ constructa est, & nunc conficitur, terrâ subinde nouam fuggerente materiam. *Blondus, Volaterranus, Leander, &c.*

In viâ quâ Tibure Romam itur candentes generantur lapilli, dulciariis condituris simillimi, velut Amygdalarum, Coriandri, Anisi, &c. Sunt autem ad eò similes veris dulciariis, vt non nisi à peritis indigenis internoscantur; vnde per iocum nominantur Tiburtina Tragemata, *dragées de Tivoli. Leander Albertus in Latio.*

In agro Terracinenfi fons erat aliàs aquæ pestiferæ *Anxur* appellatus, quem ideo indigenæ obturarunt ne hominibus, & animalibus exitium afferret. *Boccacius libro de Fontibus.*

In fundo Vulsinij lacus visuntur adhuc vestigia pedum S. Christinae, ex quo pro Christi fide, in eum præcipitata est. *Leander Albertus in Tusciâ.*

In vrbe Bolsenâ cernuntur lapides tincti sanguine hostiæ, qui defluxit cum de veritate Christi corporis Sacerdos mysteria peragens dubitaret. Corporalia autem, & reliqua sacrificantis instrumenta, eodem tinctâ sanguine seruantur Vrbeueti *Ornieta. Idem Leander loco citato.*

Beata Catharina colitur in vrbe Monte-Falco in Vmbriâ, vnde oriunda erat, cuius in corde omnia passionis instrumenta mirabiliter impressa sunt. Inuenti sunt, & in eius præcordiis tres lapilli, qui inter se compositi, si duo appendantur in lance non præponderabunt vni; quibus indicari volunt augustissimum S. Triadis mysterium. Hoc tamen postremum de lapillis negant testes omnè exceptione maiores. *Volaterranus, Blondus, Leander.*

Circa lacum Reatinum ligna passim in agris visuntur lapideo obducta cortice. Certè narrant accolæ lignum defixum in hoc lacu intra paucos dies lapideo cingulo circumcingi. Fidem etiam facit huic portento, quod saxum per quod exoneratur lacus ille, ita excrescat aliquando, vt id ferro repurgare necesse sit, ne per vicina loca lacus ipse, Velinûsque fluuius superstagnent. *Leander Albertus ipsè auctoritas.*

In lacu Pedelucensi, *de Pedeluco*, quidquid defixeris intra paucos dies obducitur lapideo cortice. Ex eo autem lacu perpetua semper existit nebula; quare è subiectâ valle respicientibus perpetua apparet Iris. *Leander in suâ Vmbriâ.*

Nursinus lacus, *Lago di Norcia*, imprimis memorabilis est apud Ita.

Italos; huic vulgò dæmones innatare credunt indigenæ, quoniam hîc aquæ perpetuis motibus subsilire vicissimque subsidere cernuntur cum ingenti spectantium admiratione. Ferunt etiam dæmonas hîc interrogantibus responsa dare, & optatas diuitias, honores, atque voluptates iis concedere à quibus per magicas euocationes accersiti sunt. Quare in eo loco solent Magiæ dediti libros suos consecrare dæmoni, vnde contingunt maximæ tempestates, quæ totam deuastant regionem; quas vt impediant accolæ solent per vias hîc custodias agere, quò sacra illa & profanas consecrationes inhibeat. Alij tamen probabiliter motum huius aquæ refundunt in ventos per angustias montium sese insinuantes. *Faci-
cius lib. 3. Canticò 1. & Roffanus apud Leandrum in Piceno.*

Ibidem spelunca, quæ cauerna Sibyllæ nominatur, vbi dicitur Maga quædam possidere regnum magnificis ædibus, atque basilicis distinctum, in quibus innumeræ versentur gentes, quæ in omnium libidinum genera volutentur; & noctu quidem omnes loci huius accolæ vnâ cum Sibyllâ mutari in Dracones terribiles, quibuscum turpiter misceri debent, qui intro admitti volunt, nec intra annum ex iis quemquam contra voluntatem retineri, nisi quòd vnum omnino ex eorum numero qui tum recepti sunt manere oporteat. Reuersis autem exinde Sibyllam magna munera, & prærogatiuas singulis elargiri, eosque felicissimo deinceps vitæ cursu perfrui. Auctor tamen ait se multos agnouisse qui asserant hæc à se visa, & experienciâ comprobata, cæterùm totâ vitâ calamitosissimos extitisse, & longè infelicio-ri obitu è viuis raptos esse. *Roffanus apud Leandrum in Piceno.*

Ad Narniam in Umbriâ Fontes adeo salutare, vt qui eos adeunt ab omnibus morbis, & malis liberari videantur; quare miro concursu celebrantur. *Leander Albertus in Umbriâ.*

Non procul inde fons qui *Famis* appellatur, nec enim prorumpere solet, nisi cùm annus proximus grauem & difficilem annonam habiturus est: quod potissimum obseruatum anno 1505. calamitoso Italix maximè, & indomitâ fame oppresso. *Idem Leander, ibidem.*

Item ad Narniam terra siccitate in lutum, pluuiâ in puluerem vertitur. *Idem Leander in Umbriâ.*

Ad Cæsenam, ybi olim arx erat, stat ædicula, cuius è fastigio frustum porcinae carnis salitæ pendet, ex quo pars videtur esse præ-

Parall. Geogr. Tom. II.

QQQ999

cifa. Ait ciuitas vniuersa hîc suspensum frustum in honorem S. Petri Martyris, qui cùm hîc ædificaret monasterium S. Dominici, & eleemosynæ nomine accepisset hoc frustum, exinde partes decimas operis distribuit, & tandiu iis alendis suffecit, donec absolueretur opus. *Leander Albertus in Romanulâ.*

Bononiæ seruatur corpus B. Catharinæ de Regri, quæ aliter Bononiensis appellatur ex ordine S. Claræ. Sedet illa in Cathedrâ incorrupta planè, & eius vngues singulis mensibus refecantur, quotannis capilli, multis præsentibus. *Jacobus Grassetus Soc. Iesu, in huius Beate vitâ, & omnes Bononienses.*

In agro Bononiensi nascitur lapis, inde Bononiensis dictus, qui oppositus Soli lucem eius recipit & seruat aliquo tempore, quod deprehenditur si in obscurum deferatur locum; hîc enim ad instar candelæ lucet. *Ego testis αὐτόπρω.*

Apertis fodinis sub Monte Festino in agro Bononiensi, cùm lychni imprudenter terræ admoti essent excitatum incendium, quo operarij multi absumpti sunt, plurimi proturbati. *Philippus Cluuerius Antiquæ Italie lib. v. cap. 28.*

In eodem agro ad Panarum fluuium puteus oleo petrino manat. *Idem Cluuerius eodem loco.*

Rhenus Bononiensis aquas habet saluberrimas, quoniam aquæ fontis Porreçtani in eum cadunt. *Leander, Baccius, & alij.*

Aquarum Scarpettanorum lutum maceratum, & forinsecus appositum, hominum intestinis doloribus, & torminibus salutem, & remedium adhibet. *Leander in Romanulâ.*

In agro Bononiensi Balnea Porreçtana sunt, quorum aquam qui bibit, aut purgatur, aut perit. Repertus est fons iste anno 1375. ab Agricola, cuius bos languebat, & grandi macie contabescebat, atque pro desperato relictus erat. Sed dum bos ille liber errat incidit in fontem, in eo sæpiùs bibit, & largiùs, ac deinceps meliùs habuit, demùmque omnino sanatus est. *Leander in Romanulâ, Andreas Baccius, & alij plures.*

Non procul ab his aquis Porreçtanis locus est, cuius superficies passim flammæ videtur emittere rem accuratè notantibus: præterea facili ictu ex silice huius agri flammæ excutere est. Ignem etiam concipiet terra si facem admoueris, vbi verò restinctum fuerit incendium, vt priùs gramen, herbâsque proferet. *Leander Albertus in Romanulâ.*

§. 5. Admiranda Regni Neapolitani.

SECTIO I. Miranda Campania.

Ex Tilefiâ vrbe (quæ ab Auctore tribuitur Aprutio) fluuiolus oritur in Sabatum fluuium cadens, qui adeo frigidus est, vt nullum piscem generare, aut pati possit. *Leander Albertus in Samnio.*

Ad oppidum Patria olim Liternum fons defluit *Acidola* dictus, cuius aqua modicè pota capitis dolores leuat, immodicè hausta inebriat vini modo. *Leander in Campania, & Scipio Mazella in Regno Neapolitano.*

Id tamen negant *Rassanus*, & *Blondus*, aiunt tamen se modicè ex eo bibisse, quod *Leander* annotat.

Tempore *Roberti Siciliae*, & *Neapolis Regis* circa *Auernum lacum* tradit auctor se vidisse maximam piscium mortuorum multitudinem, visceribus atro colore defædatis, odorisque sulphureitatem terti & grauis, vt accessum non permitterent. Eos autem putat suffocatos fuisse venæ alicuius sulphureæ recentis scaturigine, deinde eiectos fuisse vndarum impetu ad ripam lacus. *Boccatius libro de lacubus.*

Inter *Baias* & *Puteolos* fons visitur *Ciceronis* dictus, aliter *Triulius*, & *Pratensis*, multis morbis remedium afferens. Fons ille interdum semel, & item noctu cum occasu exortuque lunæ calidam, & fumantem aquam in balnei lacum emittit, quo repleto pars in mare quodam riuulo defluit, pars ad fontem reuertitur. *Boccatius libro de lacubus, & Leander in Campania.*

Ad *D. Hadriani* balneum circa *Puteolos* aqua effluit, quæ propter mirabilem virtutem medicam *Subsidium hominis* vulgò appellatur. *Leander eodem loco.*

Ibidem ad vicum *Petranum* dictum aqua est, quæ pota calculos frangit, vnde loco nomen inditum. *Idem Leander ibidem.*

Ad *Puteolos* in mari fontis scatebrâ ex fluctibus emicat, & ita prorumpit vt eminus videatur; huius causas exquirat Auctor. *Leander Albertus in sua Campania.*

Ibidem in horto *Episcopi* specus est adeò calidus, vt Austro flante aditi sine summo periculo non possit. Æstus enim vis mortales suffocare potest. *Idem Leander eodem loco.*

QQQqqq ij

Locus est prope Puteolos vnde quaque sulphureis collibus inclusus, vbi fuisse *Phlegreos campos* plerique non improbabiler suspicantur. Figura est eius campi oui formâ; terra sub ingressu incedentium crepitat. In eius medio lacus est aquæ feruentis, qui aliquando dilatatur, aliquando restringitur; in hunc quidquid immiseris statim coctum retrahitur, sed imminutum semper. Ad hunc lacum periculosum est equo incedere propter voragines sulphureas. Et narrant accolæ equitem hîc haustum fuisse cum equo derepentè, sic vt propè disparuerit, cum spreuisset monitus peritorum. *Leander in Campaniâ, Paulus Merula, & omnes Geographi.*

Anianus lacus, *Lago d' Agnano*, profunditatis est tantæ, vt nondum fundus eius potuerit explorari. In præsentia caret piscibus, & ranis tantùm scætet. A Septentrione præcelsam habet rupem rigentem saxi asperis, ex quâ primo vere tot serpentum conuoluti globi decidunt vt fidem superent, eorum tamen, quod mirabilius, nullum videtur in lacu vestigium. *Boccatus de lacubus, & Leander in suâ Campaniâ.*

Ad prædictum lacum Specus Canis dicta *Grotta del Cane* pestiferum, & mortiferum spiritum exhalat. Huc si proiiciantur animalia, statim exanimantur, sed si mox proiiciantur in vicinam aquam, reuiuiscunt. Quod probatur quotidie in canibus, vnde antro nomen; Carolus VIII. Francorum Rex Neapolitanorum dominator, in Asino miraculum vidit. Homines tamen diutiùs hîc vivere possunt, quàm reliquæ animantes, vt probatum est in Turcis remigibus eò immisissis. *Leander in suâ Campaniâ, Philippus Clauerius lib. 4. Antiq. Italie cap. 2. & quotquot eam regionem adierunt.*

Neapoli seruat corpus S. Ianuarij, de quo id præclarum; quod eius sanguis qui in ampullâ vitreâ concretus asseruatur, cum in conspectu capitis eiusdem S. Martyris ponitur, admirandum in modum colliquefieri, & ebullire perinde, atque recens effusus adhæc vsque tempora cernitur. *Neapolitani omnes, & Aduene quotquot pene Neapolim accesserunt.*

SECTIO 2. Admiranda Aprutij.

IN Aprutio Fucinus lacus, *Lago di Celano*, sic aliquando exundat, vt superet iuga quibus circumuallatur, aliàs ita subsidet vt in eo aretur. Videlicet meatus habet aliquot quibus effluit, qui

aliquando oblimantur, aliquando laxantur. In eodem pisces nascuntur cum 8. pinnis, cum alibi tantum quatuor habeant, quarum meminit Plinius, & eas auctor confirmat *Leander Albertus in Latio*.

Fluuius malè à quibusdam Iouencus vocatus, olim Phitornius, per medium Fucinum ita decurrit, ut eius aquæ non misceantur stagno, quod olim Plinius, & Vibius Sequester obseruarunt. *Leander in Latio*.

Non procul ab oppido Cantalupo scatebra laticis, quem oleum petrinum vocant; hunc indigenæ colligunt diligentissimè ob virtutem medicam. *Leander in Peligniis*.

Ad fontem Aterni fluminis *Pescara*, non procul à Monte Regali Pirus colli innata ita fastigiata, ut pluuia in hanc cadens triplici diuisione labatur in tria ingentia flumina, tres diuersas regiones petentia; sunt porrò hi fluuij Velinus, Truentus, & Aternus, *Velino, Tronto, Pescara. Leander in Vestinis*.

SECTIO 3. Admiranda Principatus.

AD Montem Virginis cœnobium est in quo omninò carnibus, atque lactariis vesci nefas est: & cum eò inferuntur illiusmodi edulia mox vermibus aiunt scaterere, haud sanè præter miraculum. *Leander in Samnitibus*.

AD urbem Oliuetum riuius *Piceglia* dictus, intra anni spatium in lapidem vertit, quidquid lignorum in eum ceciderit. *Scipio Mazzella de Regno Neapolitano*.

In ventre collis cui insidet vrbs prædicta, sæpissimè audiuntur ingentia murmura, & aliquando aliquid aquæ sulphuræ erumpit. *Idem Scipio & Leander*.

Non longè à Frigento, hodie *Fricento*, visitur locus nemoribus præcinctus, ubi spiracula tam tetrum odorem efflant, ut animalia admora eneent. Locus ab indigenis etiamnum vocatur *Ampsancti*, ut vult Floridus, ut Parrhasius *Mephitis*. *Floridus 2. successuarum cap. 18. & Parrhasius, ex quibus Lacerda*.

Quæcumque folia, vel virgulta cadunt in Silarum fluuium lapidescunt, seruatâ priori formâ, & pristino colore. *Leander, & omnes reliqui Geographi*.

Amalphis ciuitas seruat ossa S. Andreæ, ex quibus perpetuus

QQQqqq iij

liquor exsudat (Manna vocant indigenæ) idque Sacerdos sacris penetralibus custos præpositus assiduè peregrinis distribuit. *Leander, & omnes Amalphitani.*

Salerni in Monasterio Patrum Dominicanorum campana pendet, quæ dum sponte sonat, mortem alicuius fratris ex hoc cœnobio certissimam præcinit. *Angelus de Rocca.*

SECTIO 4. *Admiranda Apulia.*

BARI in Apuliâ seruat corpus S. Nicolai Myrensis Episcopi, ex quo liquor mirabilis. (Manna vulgè vocant) assiduè profluit. Quod miraculum se suis oculis ait vidisse *Leander Albertus in Apuliâ Peucetiâ.*

In Monte S. Angeli, seu Gargani lucus, seu sylva, extra quam ne frutex quidem promicat, & videtur mirum tot, & tam ingentes arbores, hîc in viuum saxum radices egisse. *Leander in Apuliâ Daunîâ.*

Narrant indigenæ anno Christi 1494. vnum ex militibus Caroli VIII. Gallorum Regis, aliquam ex illis arboribus cecidisse, eumque diuinitus illato supplicio statim exanimem cecidisse. *Leander eodem loco.*

SECTIO 5. *Admiranda Calabria.*

HODIE si fila sericea Crathidis aquâ abluantur, candidiora fiunt, si autem Buxento fluuio intingantur fuscum colorem accipiunt. *Leander in Magnâ Græciâ.*

Cis fluuium Alecem etiam in præsentîâ vocaliores sunt Cicadæ, quàm trans eiusdem fluuij ripam. Cuius rei causa videtur esse, quod cis illum fluuium maiori Solis ardore torreantur Cicadæ; at id fert natura Cicadarum, vt ibi acriùs strideant, vbi vehementiùs æstuant. *Idem Leander in Magnâ Græciâ.*

SECTIO 6. *Admiranda minorum Insularum ad Regnum Neapolitanum.*

IN Insulis *di Tremiti*, volucres picarum instar dentibus armatz, voce propè humanâ, oculis ardentibus, ventre candido, alis fer-

rugineis apparent. Earum adeps plurimùm valet contra morbos ex frigore contractos. *Scipio Mazella de Regno Neapolitano.*

In Insulâ *Ischia*, quæ terræ motibus & igneis eructationibus valdè obnoxia est, tempore Caroli II. Neapol. Regis incendium excitatum est, duòsque menses tenuit, indigenas omnes expulit, locus eius adhuc ostenditur in loco *Creмата. Porcacijs, Scipio Mazella, &c.*

§. 6. *Admiranda Sicilia Noua.*

GIGANTVM corpora plurima effossa fuisse hîc certum est, celeberrima effossio contigit anno 1342. ad Erycem montem, quando repertum à pastoribus casam extruentibus cadauer Gigantis, cuius cranij pars anterior aliquot Sicularum doliorum capax erat, cuius & meminit *Ioannes Boccacius lib. 4. cap. 68. de Genealogiâ Deorum*, quod & Senatores Erycini confirmarunt auctori *Fazello.*

Altera effossio accidit anno 1516. in agro Mazarino, in loco *Gebilo*, vbi inuentum corpus cuius molares dentes vnciarum erant quinque.

Anno Christi 1547. repertum cadauer in agro Panormitano cubitorum ferè 18. dentes vnciarum quatuor.

Anno 1548. in agro Syracufano effossum cadauer cubitorum x x.

Anno 1550. Calatrasî aliud repertum circiter cubitorum xxii.

Denique anno 1552. inuenta pleraque sepulchra, in quibus cadauera infossa erant, octo cubitos superantia. *Thomas Fazellus Decadis 1. de rebus Siculis lib. 1. cap. 6.*

In Siciliâ fons, ad quem si quis accesserit rubro indutus vestimento, statim ad eiusdem staturæ modum in altum profiliens fontis ebullit aqua, ad alios prorsus immutata colores. Sed ad illius hominis purpurati abscessum ad solitam mensuram rediens, pristinos in canales se reformat. *Eusebius Nierembergius.*

In quibusdam Siciliae locis frumentum ita multiplicat, vt vnum granum terræ commissum centum reddat. *Porcacijs de Insulis.*

In eadem Insulâ lapides nascuntur variis notati animantium figuris: hi multùm valent contra scorpionum morsus, & aliorum venenatorum. *Idem Porcacijs.*

Oues quæ in Nebrode monte, vel *Mandonia* pascuntur, & dum

viuunt, & post mortem dentes habent inauratos. *Fazellus lib. 1. prioris Decadis.*

Incendium Æthneum perniciem Catanæ minitans igneo flumine, compescitur oblato ei S. Agathæ velo, quod in hac ciuitate magnâ religione asseruatur, idque sæpius contigit. *Acta Ecclesie Catanensis.*

Mons Æthna sic eructat flammaram globos, vt continuos non euomat, sed instar animalis respirare videatur. *Petrus Bembus in Dialogo de hoc monte, ipse testis auctoritatur.*

Riuus ille igneus quem effundit Æthna pigro fluxu defluit, ignitum quidem corpus, verùm recedente calore materia hæc durescit in lapidem fragilem, & si contrectas putrem, atque friabilem. Illa ergo mollities superuenientibus nouis igneis riuus dat locum: & hi lapides quò recentiores sunt, eò nigriores & solidiores, tempore dealbescunt, atque dissoluuntur. *Idem Petrus Bembus loco citato.*

Pars Æthnæ montis perpetuis niuibus obtegitur, & frigore riget. *Fazellus prima Decadis lib. 2. cap. 4. & Petrus Bembus.*

Ad montem Æthnam fons aquæ frigidæ, & acidæ aliquando ebulliens: in eum si infecti gallâ panni immittantur, subito nigrescunt. *Fazellus, Porcacius, & alij rerum Sicularum scriptores.*

Circa Catanam pascua adeò læta, vt pecudes, & armenta suffocentur, nisi circa aures eis emittatur sanguis. *Fazellus Decadis 1. lib. 2. cap. 4.*

Iuxta lacum quem Pantanum appellant à Mylis passuum duobus millibus Messanam versus puteus est ædi D. Mariæ à Planâ, & Boschetto, appellatæ propinquus, qui per hyemem omninò exsiccatur, per æstatem verò aquis abundat. *Fazellus Decadis 1. lib. 9. cap. 8.*

Circa Drepanum ex terrâ vrbi adiacente vitrum conficitur. *Botterus.*

Ager abest ab Agrigento ad Aquilonem quatuor millibus passuum, hodie *Mayharuca*, Saraceno idiomate, qui ex pluribus faucibus perpetuâ eiectione limofas scaturigines euomit solo nunquam deficiente. Ager est culturæ expers 10 passuum ambitu, totus cineritij coloris. Furit maximè singulis lustris, & cæli tempestate subortâ, præmissioque fragore maximo, ac denso nimbo tanta luti, ac cinerum copia egeritur, vt telluris solum ad sex ferè cubi-

cubitorum altitudinem excreſcat. Orificio autem ſi linẽam, ſeu perticam magni ponderis infigas, quæ non niſi magnâ vi adigi poteſt, à vento ſubterraneo excuſſa ſtatim profilit. *Fazellus Decadis 1. lib. 1. cap. 5. & Porcaciſ de Inſulis.*

In Agro Aborangio 8. millibus paſſuum ab Agrigento verſus Boream ſecturæ viſuntur ſalis, qui in igne non crepitat, ſed diſſoluitur; in aqua crepitat, & induratur. *Fazellus Decade 1. lib. 6. cap. 1. & Philippus Cluuerius Antiqua Sicilia lib. 2. cap. 11.*

Inter Agrigentum, & Biuonam lacus eſt ſulphureus Biſſana vulgò dictus, centum ferè paſſuum ambitus, in quo crateres duo viciffim ad trium cubitorum altitudinem aquas emittunt. *Fazellus Decadis 1. lib. 1.*

Ad Biuonam fons oleo ſcatet. *Idem, ibidem*

Prope Paſſarum Promontorium ex pluuiis, & aquis fontanis aquæ conſuentes in lacum congelantur in ſalem optimum. *Porcaciſ.*

Ex Tauri fonte non procul ab Aſſoro, Sarracenis in Sicilia rerum potentibus, ſanguis iugiter manauit. *Fazellus Prioris Decadis lib. 10.*

In Agro Cluſitano in locis quibus nomen eſt *Iardinello*, & *Calanotto*, aqua lapideſcit. *Fazellus eiufdem Decadis lib. 10.*

Lacus *Naphia* dictus paulò infra Simæthi fluuii capita (olim *Pallicorum*) aſſiduam ſcaturiginem turbulentarũ aquarum egerit tribus in medio crateribus ad tres circiter cubitos in altum eiectans, non aliter quàm ſubiectis ignibus feruens olla ebullit, & illæ aquæ cadentes ad perpendicularum numquam effluunt, ſed rurſum in eundem ſinum (qui eò tamen non fit amplior) recipiuntur, atque reſidunt: comitatur autem æſtum, perpetuum murmur. Si autem aquas eius ſtagni manè ante Solis ortum brutæ animantes potauerint, repentino propè interitu occidunt; licèt frigidæ ſint, turbidæ tamen ſunt, & tetrum exhalant odorem. Superuolantes etiam volucres in periculum agunt, quia iis aquis aër impurus redditur, eoque fit concretior, quò eſt deterior materia. Ætate auctoris cùm aliquando Sicilia ſiccitate laboraret, ſtagnum hoc proſus exaruit; è cuius tum crateribus, ventis furentibus, puluis tantum efflabatur. *Fazellus Decadis 1. lib. 3. cap. 2.*

§. 7. *Admiranda Sardinia recentioris.*

Hic nascitur etiamnum herba olim Sardonia dicta, nunc *Rianuncula*, vel *Rianuncula*, in fontanis aquis, quæ vescentibus ita contrahit neruos, vt ridere videantur. *Leander*, *Volaterranus*, *Porcarius*, & plerique alij recentiores.

Aquæ inter Montem Regalem, & Fanum S. Ioannis ossa fracta consolidant, Solifugarum venena expellunt, & Ophthalmiam facillimè discutiunt. *Porcarius*.

§. 8. *Admiranda Noua Corsica.*

In Agro S. Bonifacij Cerasi neque crescere, neque vnquam ferre fructum potuerunt. *Florauantius in libello de hac Insulâ.*

Prope Niolum valles perpetuis niuibus scatent, & in his indigenæ perhibent latere plurimum Cristalli exquisitissimæ. *Maginus*.

§. 9. *Admiranda Melita recentioris.*

Hæc Insula hodie caret omni serpente, seu reptili venenato, & si hoc importatur statim moritur, ex quo S. Paulum momordit vipera. Alij tamen hic reperiri serpentes volunt, sed absque veneno. Terra autem vniuersa Melitensis contra omnia venena valuit, ex quo S. Paulus naufragus ad eam appulit. *Porcarius*, *Botterus*, *Crusius*, *Megisserius*, *Bosius*, & alij.

Item hic in lapicidinis reperiuntur lapides efformati in oculos, & linguas serpentum, qui exquisita sunt contra venenum amulenta, & per vniuersam Europam sparsi hoc nullo negotio discutiunt. *Iidem qui supra laudati.*

Diu in hac Insulâ mense Augusto febres pestilentes viguere. Has refundebant quidam in malignitatem aëris: sed demum obseruatum lucem existere, quia tum lina aquis intingebantur: id prohibitum, annis consequentibus disparuere febres. *Bosius in historiâ Melitensi.*

FINIS.